

ქართული, როგორც მეორე ენა

2014

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა ტესტის ბუკლეტი და პასუხების ფურცელი.

**გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ პასუხების ფურცელი!
პასუხების ფურცლის გაკეცვა დაუშვებელია!
თქმის ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ შავი სამუშაოსათვის!**

გამოცდის მაქსიმალური ქულაა 100, ხოლო ამ ბუკლეტში მოცემული დავალებებისა - 89.

გაითვალისწინეთ, რომ გამოცდა ხუთი ნაწილისაგან (მოსმენა, კითხვა, წერა, ლაპარაკი, მეთოდოლოგია) შედგება და წარმატების მისაღწევად საჭიროა მინიმალური კომპეტენციის ზღვრის გადალახვა ხუთივე ნაწილში.

ასევე აუცილებელია მინიმალური კომპეტენციის ზღვრის გადალახვა მთლიან ტესტშიც.

№№ 1-21 და №№ 27-28 დავალებების პასუხები შეგიძლიათ შემოხაზოთ ტესტის ბუკლეტში და პასუხების ფურცელზე შემდეგნაირად გადაიტანოთ: ყოველი დავალების ნომრის ქვეშ განთავსებულ უჯრედებში X ნიშანი უნდა დასვათ იმ უჯრედში, რომელიც, თქვენი აზრით, სწორ პასუხს შეესაბამება.

პასუხების გადატანისას არ აგერიოთ დავალებების ნომრები!

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომის შემთხვევაში მთლიანად გააშავეთ არასწორად მონიშნული უჯრედი და იმავე ნომრის ქვეშ მონიშნეთ სხვა.

№№ 22, 23, 25 და 26 დავალებების პასუხები შესაბამის ნომრებთან განთავსებულ ცხრილებში უნდა გადაიტანოთ (ამასთან დაკავშირებით უფრო დანვრილებით მითითებებს ტესტის ბუკლეტში იხილავთ).

№№ 29-34 დავალებების პასუხები უნდა დაწეროთ პასუხების ფურცელზე მხოლოდ ამ დავალებების ნომრების გასწვრივ მოცემულ ხაზებზე (ტესტის ბუკლეტში დატოვებულია ხაზები შავი სამუშაოს შესასრულებლად). იმყოფინეთ გამოყოფილი ადგილები.

№ 24 ანუ წერიტი დავალების შესასრულებლად პასუხების ფურცელზე ერთი გვერდია დატოვებული. იმყოფინეთ გამოყოფილი ადგილი!

ისევე, როგორც ყველა სხვა დავალებისათვის, წერიტი დავალებისათვისაც ტესტის ბუკლეტში ადგილია დატოვებული შავი ვარიანტის დასაწერად.

გახსოვდეთ: აუცილებელია ყველა პასუხის გადატანა პასუხების ფურცელზე!

გაითვალისწინეთ, არ გასწორდება ის დავალება, რომელიც პასუხების ფურცელზე საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას არ იქნება გადატანილი!

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნაშრომი არ გასწორდება!

თქმის შესასრულებლად გეძლევათ 5 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

I. მოსმენა (11 ქულა)

ყურადღებით მოისმინეთ ტექსტი და ყოველი კითხვის ოთხ-ოთხი სავარაუდო პასუხიდან აირჩიეთ და შემოხაზეთ სწორი პასუხი. უმჯობესია დავალება ტექსტის მოსმენის დროს შეასრულოთ.

ტექსტს მოისმენთ ორჯერ.

ტექსტის ჩანაწერის მოსმენამდე დავალების გასაცნობად გეძლევათ 45 წამი.

პასუხები გადაიტანეთ პასუხების ფურცელზე.

(1) 1. ბავშვის საქციელის მოტივი შეიძლება დავადგინოთ:

- ა) მისი შესაძლებლობების გათვალისწინებით.
- ბ) მის ქცევაზე დაკვირვებით.
- გ) პრობლემების შესახებ საუბრით.
- დ) საუკეთესო მრჩევლებთან კონსულტაციით.

(1) 2. ბავშვებს, ჩვეულებრივ, არ უყვართ იმის კეთება:

- ა) რასაც განსაკუთრებული ძალისხმევა სჭირდება.
- ბ) რასაც მათ მასწავლებელი ავალეს.
- გ) რაშიც მუდმივად მარცხს განიცდიან.
- დ) რაშიც წარმატებას ადვილად აღწევენ.

(1) 3. მარცხისა და წარუმატებლობის გამო მოსწავლეს:

- ა) ეკარგება გართობის სურვილი.
- ბ) ეკარგება სწავლის სურვილი.
- გ) უჩნდება სწავლის სურვილი.
- დ) უჩნდება ცელქობის სურვილი.

(1) 4. სწავლისადმი დადებითი განწყობის შესანარჩუნებლად ბავშვს ისეთი დავალებებიც უნდა შევთავაზოთ:

- ა) რომლებიც ანალიზს მოითხოვს.
- ბ) რომლებიც ძნელი შესასრულებელია.
- გ) რომლებსაც სწრაფად დაასრულებს.
- დ) რომლებსაც წარმატებით დაძლევს.

(1) 5. დაწყებით კლასებში ბავშვის სოციალურ სტატუსს ყველაზე მეტად განსაზღვრავს:

- ა) მეგობრებისადმი დამოკიდებულება.
- ბ) მისი ინტერესები.
- გ) სკოლაში მისი ქცევა.
- დ) სწავლაში მისი წარმატებები.

(1) 6. ბავშვის თვითრეალიზაციას განსაკუთრებით უშლის ხელს ის, რომ:

- ა) იგი ვერ ახერხებს ყურადღების მიქცევას.
- ბ) მას თავიდანვე „სუსტის“ იარლიყი მიეკერება.
- გ) მასწავლებელი ინტერესს არ იჩენს მის მიმართ.
- დ) მას წარმატებისათვის სერიოზული ძალისხმევა სჭირდება.

(1) 7. ბავშვი განსაკუთრებით აქტიურად ზრუნავს თავისი სოციალური სტატუსის დასამკვიდრებლად:

- ა) გარდამავალი ასაკის დასაწყისში.
- ბ) სკოლამდელი სწავლების ეტაპზე.
- გ) სკოლის დამამთავრებელ კლასში.
- დ) სწავლების საწყის ეტაპზე.

- (1) **8. თუ სწავლაში ვერ აღწევენ წარმატებას, მოზარდები ხშირად:**
- ა) არაფერს აკეთებენ თავიანთი მდგომარეობის შესაცვლელად.
  - ბ) მიმართავენ პედაგოგს პრობლემის მოგვარების მიზნით.
  - გ) სანიმუშო ქცევით ცდილობენ პატივისცემის დამსახურებას.
  - დ) უდისციპლინობით ცდილობენ თავის გამოჩენას.
- (1) **9. როდესაც ბავშვები ხელს უშლიან მასწავლებელს, მათი მთავარი მიზანია:**
- ა) თანატოლების აღიარების მოპოვება.
  - ბ) თანატოლებისათვის ხელის შეშლა.
  - გ) მასწავლებლისათვის „ბრძოლის“ გამოცხადება.
  - დ) ყოველგვარი საშუალებით გართობა.
- (1) **10. მოსწავლისათვის მთავარია, რომ თვითრეალიზაციის მოთხოვნილებას იკმაყოფილებდეს:**
- ა) მეგობრების წრეში.
  - ბ) სასწავლო პროცესში.
  - გ) სკოლის გარეთ.
  - დ) სხვადასხვა საქმიანობით.
- (1) **11. ტექსტში დასმული მთავარი პრობლემა ეხება:**
- ა) მასწავლებლისა და მოსწავლეების ურთიერთობას.
  - ბ) მშობლებისა და შვილების ურთიერთობას.
  - გ) სკოლისადმი მოსწავლეების უარყოფით დამოკიდებულებას.
  - დ) სწავლების თანამედროვე მეთოდების დანერგვას.

II. კითხვა (28 ქულა)

(10) **ყურადღებით წაიკითხეთ მონაკვეთი რევაზ ინანიშვილის მოთხრობიდან „კედელი“:**

აკაკი წერეთელი სხვიტორში იყო, თავის სამშობლო სოფელში. ოქტომბერი იწურებოდა, წვრილი წვიმების, მსუბუქი ნისლებისა და წითელ-ყვითელი ფერების თვე. ხანდახან ნოტიო ნიავიც წამოუბერავდა, ხილნარის ფოთლებს დაბლა ჰყრიდა და მერე ცდილობდა, მიწა-მიწა წაეღო.

აკაკი უთენია დგებოდა. ბებრული ფათურით აანთებდა ლამპას, მიუჯდებოდა სამუშაო მაგიდას და ხან შუბლზე ხელმიბჯენილი კითხულობდა, ხანაც ოდნავ გვერდზე გადახრილი წერდა.

მაგიდა ფანჯარასთან ედგა. ზედ წიგნები, ქაღალდები, საწერ-კალამი, გახსნილი კონვერტები, პატარა დანა და ქინძისთავები ეწყო. ფანჯრიდან მთის ფერდობი მოჩანდა. მთას მალლა მუხნარი გადავლებოდა, ქვემოთ და ქვემოთ კი რცხილის ბუჩქები იყო გაფანტული. იმ ბუჩქებში, ჯერ ისევ გათენების ბინდში, ანდა ზემოდან საცეცებჩამოწვდილ ნისლში, თხები გამოჩნდებოდნენ, დაქივქივებდნენ, უკანა ფეხებზე შემდგარნი ეწვებოდნენ რცხილის ნორჩ ყლორტებს... გაივლიდნენ გამხდარი, დაფიქრებული ბოჩოლები. აირბენდა შოლტიანი ბიჭიც. აჰყვებოდნენ აღმა ამავეალ ბილიკს წელში წალდგარჭობილი სხვა ბიჭებიც, კაცებიც, ზოგჯერ თავსაფრით პირახვეული ქალებიც. ცოტა ხანში, ოთხად მოღუნულები, ფერდობზე ჩამოატარებდნენ შეშის გუდურებს, ჩამოათრევდნენ ფიჩხს ანდა ტოტებშესხეპილ მოზრდილ ხეებს. ზემოდან მომავლები ყველანი მორბოდნენ, აქეთ-იქით არ იხედებოდნენ, ცდილობდნენ, რაც შეიძლება ჩქარა ჩაჰფარებოდნენ ბუჩქებს და ბეჭობებს.

ბიჭების უმეტესობა ფეხშიშველი იყო, შარვლის ტოტები აეკარწახებინათ და დაურიდებლად „მოსუსხურებდნენ“ ხმელ, ეკლიან ბალახებში.

უყურებდა მოხუცებული, მოტეხილი პოეტი, თითქოს მას ჩხვლეტდნენ ეკლები, თანაც ფეხებში კი არა, გულში, და გული ეკუმშებოდა, ეწურებოდა, უთავდებოდა ტკივილით.

შემოვიდოდა მოურავი კოწია, სალამს იტყოდა, იდგა, ჩოხის ქილებზე ისვამდა ხელს, მერე ისიც გაიხედავდა ფანჯარაში და მოჰყვებოდა წუწუნს.

– გაკაფეს, ბატონო, ყველაფერი. ათი-თხუთმეტი წელიწადი და ხე აღარ დარჩება, სიცხეში რომ თავი შეაფაროს შეწუხებულმა კაცმა. სულ დაიხრამება ეს ფერდობები, ნიაღვრები წაიღებს ყანებს, უტყეოდ რაღა ქართული სოფელი იქნება ჩვენი სოფელი...

აკაკი მორჩილად მიაპყრობდა დადლილ, დასუსტებულ თვალებს.

– უნდა ავუხსნათ, კოწია, თვითონ გლეხობას უნდა შევაგნებინოთ ეს გარემოება.

– ვუხსნი, ბატონო, სულ მაგას ვუჩიჩინებ ყოველდღე, მაგრამ ვინდაა ახლა ჩვენი დამჯერი! რიდი აღარა აქვთ და შიში: გლესს კიდევ, ბატონო, თუ შიში არა აქვს რამის, რა დააკავებს სხვა! ერთი რომ ერთ ხეს მოჭრის, მეორე სამის მოჭრას ცდილობს, არ უნდა, სულ მცირეზე ჩამორჩეს მეზობელს.

აკაკი ადგებოდა, ხელჯოხს აიღებდა და ბოლთის ცემას იწყებდა დიდ, სევდიან ოთახში.

– ძნელია, კოწია, ძალიან ძნელი, მაგრამ ჩვენ მაინც ჩვენი უნდა შევეცადოთ, ჩვენცა და გლეხებიც...

შეკრიბეს სოფლის თავკაცები, გაუშალეს სუფრა, დასხდნენ, ისაუბრეს – შინაურულად, ნათესავურად, მამაშვილურად. ყველა შეწუხებული იყო. უტყეოდ რაღა სოფელი იქნება ჩვენი სოფელიო. პირობა დადეს, ახლომახლო არც ერთ ჯანსაღ ხეს აღარ მოჭრიდნენ, მაგრამ სამი დღეც არ გასულა, ისევ ჩამოატარეს ბიჭებმა და ქალებმა ნედლი გუდურები. ერთმა ქვრივმა ქალმა კინადამ ფრჩხილებით ამოკორტნა თვალები კოწიას. შემოვიდა კოწია, გული ყელში ჰქონდა მობჯენილი:

– არაო მათრახი და, ა! შეხედეთ, ბატონო, შეხედეთ!

ჩამოდიოდა ფერდობზე ორი პატარა, საცოდავი ბიჭი, ხელუღელისთვის გამოებათ ახალმოჭრილი, გრძელი, სუფთა ლატანი და მოათრევდნენ, მოარბენინებდნენ.

აკაკი გამტკნარებული იდგა. მერე თქვა:

– ცხენი შემიკაზმეთ!

შეუკაზმეს დის, ანას, წყნარი, ღონიერი ცხენი. შეჯდა, ნელა გავიდა ჭიშკარში, ნელა აუყვა მთის ფერდობს...

ნაშუადღევს დაბრუნებული კიდევ უფრო დაბერებული და მოტეხილი ჩანდა. განაწყენებული კოწია რაღაცებს ეკითხებოდა. აკაკი არ პასუხობდა. ავიდა მალლა, საჭმელზე უარი თქვა, დაწვა, კედლისკენ გადაბრუნდა.

მეორე დღეს კი ფანჯარა ნახევრად ამოშენებინა გარედან.

ახლა მაგიდასთან მჯდარი მოხუცი პოეტი შეუღესავ კედელს, მთის თავზე გავლებულ ჩამუქებულ მუხნარს და მოწყენილ ცასღა ხედავდა.

თუ სიმშრალე იყო, ჩადიოდა ბაღში. დადიოდა ლანდივით ჩუმად. გაჩერდებოდა, იყურებოდა მალლა, დასცქეროდა მიწას. მიწაზე ნიავი აწვალებდა უკვე გამხმარ, დამსუბუქებულ ფოთლებს, – ცდილობდა დაემრა, ვერ ძრავდა. პოეტი ნიავეს ხელჯოხით ეხმარებოდა. ფოთლებს ჯოხის წვერს აპკრავდა, ნიავი გაიხარებდა, ფოთლებს რამდენიმე ნაბიჯზე წააფრიალებდა.

პოეტს დამცინავად ელიმებოდა.

მერე ისევ დაფიქრებული იდგა.

შეხედავდა ნახევრად ამოშენებულ ფანჯარას კოწია და გაუგებრობის ნიშნად გაშლიდა ხელებს.

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაცნაოთ ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. პასუხები გადაიტანეთ პასუხების ფურცელზე.

(1) 12. რა არის პირველი აზნაცის ფუნქცია?

- ა) აკაკის სოფელში ცხოვრების მოტივის არგუმენტირება.
- ბ) გვიანი შემოდგომის სურათის აღწერა.
- გ) პოეტის ცხოვრების ერთი ეპიზოდის მოთხრობა.
- დ) შემოდგომის კლიმატის თავისებურებაზე მსჯელობა.

(1) 13. რაზე მიაწინებს ის, რომ ადამიანები მთიდან სირბილით ბრუნდებოდნენ და ცდილობდნენ ბუჩქებსა და ბეჭობებს ჩაჰფარებოდნენ?

- ა) უნდოდათ დაემალათ თავიანთი უღირსი საქციელი.
- ბ) უნდოდათ დროზე დაბრუნებულიყვნენ შინ.

- გ) უნდოდით სწრაფად გაეცლოთ ეკლიანი გზა.
 დ) უნდოდით შემოდგომის სუსხისათვის დაეღწიათ თავი.
- (1) **14. რატომ ეკუმშებოდა გული პოეტს მთიდან მომავალთა დანახვაზე?**
 ა) ეგონა, რომ მის გაღიზიანებას ცდილობდნენ.
 ბ) ვარაუდობდა, რომ ერთმანეთის წაბადვით საქმეს აფუჭებდნენ.
 გ) ფიქრობდა, რომ მოურავს სამაგიეროს უხდიდნენ.
 დ) ხედავდა, რომ ტყეს დაუნდობლად აჩანაგებდნენ.
- (1) **15. რა იყო მოურავის მთავარი საწუხარი?**
 ა) რომ აკაკი დაუძღვრებულ იყო.
 ბ) რომ გლეხებს ვეღარ სჯიდნენ.
 გ) რომ სოფელი უტყეოდ დარჩებოდა.
 დ) რომ ქალმა შეურაცხყოფა მიაყენა.
- (1) **16. რომელია ფრაზეოლოგიური გამოთქმა?**
 ა) „ბოლთის ცემას იწყებდა“.
 ბ) „დადიოდა ლანდივით ჩუმად“.
 გ) „თითქოს მას ჩხვლეტდნენ ეკლები“.
 დ) „კინალამ ფრჩხილებით ამოკორტნა თვალები“.
- (1) **17. რა გამოსავალს ხედავდა აკაკი შექმნილი მდგომარეობიდან?**
 ა) გლეხები თავიანთ ნებაზე უნდა მიემჯობათ.
 ბ) გლეხებისათვის უნდა აეკრძალათ ტყით სარგებლობა.
 გ) გლეხებისათვის უნდა აეხსნათ მოსალოდნელი საფრთხე.
 დ) გლეხები უნდა დაესაჯათ ურჩობის გამო.
- (1) **18. რომელი ფრაზა მიაჩნია მკითხველს, რომ მწერალი მთაში ნანახმა სულიერად შეპრა?**
 ა) „იყურებოდა მალლა, დასცქეროდა მიწას“.
 ბ) „მუხნარს და მოწყენილ ცასდა ხედავდა“.
 გ) „პოეტი ნიავს ხელჯოხით ეხმარებოდა“.
 დ) „უფრო დაბერებული და მოტეხილი ჩანდა“.
- (1) **19. რა შეიძლება ყოფილიყო მიზეზი იმისა, რომ აკაკიმ მოურავს ფანჯარა ნახევრად ამოაშენებინა?**
 ა) აღარ უნდოდა დაენახა, ტყე როგორ ნადგურდებოდა.
 ბ) სიბერის გამო აკაკის ახირებულობა დასჩემდა.
 გ) უნდოდა ჩუმად დაენახა პირობის დამრღვევი თანასოფლელები.
 დ) ფანჯრიდან შემოსული შუქი პოეტს თვალებს უღიზიანებდა.
- (1) **20. ტროპული მეტყველების რომელი სახეობაა: „ნიავი გაიხარებდა“?**
 ა) გაპიროვნება.
 ბ) ეპითეტი.
 გ) შედარება.
 დ) ჰიპერბოლა.
- (1) **21. რა არის ამ ტექსტის მთავარი სათქმელი?**
 ა) ადამიანებისათვის რაიმეს აკრძალვა საპირისპირო რეაქციას იწვევს.
 ბ) ადამიანებს შორის ზნეობრივი კონფლიქტი გაუცხოების მიზეზი ხდება.
 გ) ადამიანებს შორის პიროვნული მტრობა გადაულახავი ბარიერია.
 დ) ადამიანებს შორის წოდებრივი დაპირისპირება დაუძლეველ წინააღმდეგობას ქმნის.

(8) 22. ტექსტიდან ამოღებულია 8 წინადადება. აღადგინეთ ტექსტი ქვემოთ მოცემული წინადადებების მეშვეობით. გაითვალისწინეთ, 2 წინადადება ზედმეტია.

გლობალური დათბობა

ყოველგვარი გაზვიადების გარეშე შეიძლება ითქვას, რომ დღეისათვის მთავარი პრობლემა, რომელიც კაცობრიობის წინაშე წარმოიქმნა, გლობალური დათბობაა. ----- (1). XX საუკუნის განმავლობაში დედამიწის ზედაპირსა და მის ატმოსფეროში ჩატარებულ დაკვირვებათა ანალიზის მიხედვით, კლიმატი საშუალოდ 1 გრადუსით დათბა.

ცნობილია, რომ დედამიწაზე ტემპერატურის ზრდაზე გავლენა შეიძლება იქონიოს სხვადასხვა ფაქტორმა. ----- (2). ადამიანის საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი აირების კონცენტრაციის ზრდა არღვევს ენერგეტიკულ ბალანსს, რომელიც მილიონობით წლის განმავლობაში არსებობდა მზიდან წამოსულ ენერგიასა და იმ ენერგიას შორის, რომელსაც მუდმივად ასხივებს დედამიწის სფერო. ----- (3).

XXI საუკუნეში მოსალოდნელია დედამიწის ატმოსფეროს საშუალო ტემპერატურის 1,1-6,4 გრადუსით ზრდა. აირების კონცენტრაციის ზრდის შეჩერების შემთხვევაშიც კი ეს დათბობა კიდევ ათას წელს გაგრძელდება. ----- (4).

ტემპერატურის შემდგომი ზრდა გამოიწვევს ზღვის დონის აწევას, შეიცვლება ნალექების რაოდენობა და განაწილება, გადაშენდება ცოცხალი ორგანიზმების ზოგიერთი სახეობა, გაიზრდება დაავადებათა რიგხვი. ამავ დროს გაიზრდება კატასტროფული მოვლენების სიხშირე და სიმძლავრე. ----- (5).

ერთ-ერთმა საერთაშორისო ორგანიზაციამ გამოაქვეყნა დასკვნა, რომელშიც გლობალური დათბობის მსხვერპლთა ზუსტი რაოდენობა დასახელებული. ----- (6). კლიმატის ცვლილება იწვევს ისეთი სტიქიური მოვლენების ზრდას, როგორებიცაა: გვალვა და წყალდიდობა. ----- (7).

სახელმწიფოთა უმრავლესობამ ხელი მოაწერა ოქმს, რომელიც ატმოსფეროში აირების კონცენტრაციის შემცირებას ისახავს მიზნად. ----- (8).

გამოტოვებული წინადადებები:

- ა) გლობალური დათბობა დედამიწის ატმოსფეროსა და მსოფლიო ოკეანის საშუალო წლიური ტემპერატურის სწრაფი ზრდის პროცესია.
- ბ) თუმცა არ წყდება დებატები იმის შესახებ, რა უფრო რაციონალურია – გლობალური დათბობის შეჩერება თუ არსებულ ცვლილებებთან ადაპტაცია.
- გ) კვლევის მიზანი იყო გაერკვიათ, თუ გამოკითხულთა უმრავლესობა რას მიიჩნევდა დათბობის გამომწვევ მიზეზად.
- დ) მათ შორის განსაკუთრებულ ყურადღებას მეცნიერები ამახვილებენ ადამიანის ფაქტორზე.
- ე) მკვლევართა მონაცემებით, ამჟამად გლობალური დათბობის გამო მსოფლიოში ყოველწლიურად დაახლოებით 300 ათასი ადამიანი იღუპება.
- ვ) მსგავსი სტიქიური მოვლენები კი დიდ გავლენას ახდენს სოფლის მეურნეობაზე, რაც ზოგჯერ შიმშილობასაც იწვევს.
- ზ) მხოლოდ ამის შემდეგ არის მოსალოდნელი დარღვეული წონასწორობის აღდგენა და საშუალო ტემპერატურის დარეგულირება.
- თ) ორგანული ნივთიერებების წვის შედეგად ატმოსფეროში CO₂-ის გაზი იფრქვევა.
- ი) სწორედ ამგვარი ენერგეტიკული დისბალანსი იწვევს ისეთ ბუნებრივ მოვლენას, როგორც კლიმატის გლობალური დათბობა.
- კ) ჯერჯერობით უცნობია, დედამიწის რომელ რეგიონს დააზარალებს ყველაზე მეტად ეს მოვლენები.

ამ დავალების პასუხები პასუხების ფურცელზე გადაიტანეთ შემდეგნაირად: 22-ე ნომრის გასწვრივ მოცემულ ცხრილში ყოველი წინადადების რიგით ნომერს შეუსაბამეთ იმ წინადადების აღმნიშვნელი ასო, რომელიც, თქვენი აზრით, ამ კონკრეტულ შემთხვევაშია გამოტოვებული და გადამკვეთ უჯრედში ჩასვით X ნიშანი.

(10) 23. წიკითხეთ ტექსტი და გაარკვეით, ჩამოთვლილი წინადადებებიდან რომელი შეესაბამება ტექსტის შინაარსს და რომელი – არა. თუ წინადადება შეესაბამება ტექსტის შინაარსს, მიუთითეთ იმ აზრის ნომერი, რომელიც თქვენი პასუხის დამადასტურებელ ინფორმაციას შეიცავს (გაითვალისწინეთ, თუ აზრის ნომერი სწორად არ იქნება მითითებული, შესაბამისი პასუხი არასწორად ჩაგეთვლება). აღნიშვნები გააკეთეთ ქვემოთ მოცემულ ცხრილში (ნიმუში მოცემულია). არ დაგავიწყდეთ პასუხების გადატანა პასუხების ფურცელზე.

1. „გარდატეხის ასაკი“ ძალიან რთული პერიოდია მოზარდისა და მისი მშობლებისათვის. ამ ასაკში ის, რაც უკვე განვითარებული და მიღწეულია, დაშლას იწყებს, ახალი კი ჩამოყალიბების პროცესშია. მოზარდს ახალი რესურსები ჯერ კიდევ არ ჰყოფნის, ძველი შესაძლებლობებით კი ვერ ახერხებს გარემოსთან ურთიერთობას და შედეგად კრიზისული სიტუაცია იქმნება. მანამდე თითქოს ყველაფერი წესრიგშია, ერთ მშვენიერ დღეს კი მშობელი აღმოაჩენს, რომ ბავშვი აბსოლუტურად შეიცვალა. განვითარების პროცესში რამდენიმე კრიტიკული პერიოდია.

2. კრიტიკულ პერიოდს ახასიათებს როგორც სერიოზული ფიზიკური და ფიზიოლოგიური, ასევე ფსიქოლოგიური ცვლილებები. რაღაც ეტაპამდე პროცესები ფარულად მიმდინარეობს, არ ჩანს, თუმცა ყალიბდება გარკვეული უნარები, რომლებითაც ინდივიდი ჯერ ვერ სარგებლობს. არადა ის იმ უნარებითაც ვეღარ სარგებლობს, რომლებიც ადრე ჰქონდა. გარემო მას ახალ მოთხოვნებს უყენებს, ამ ახალი მოთხოვნების შესაბამისი უნარები კი ჯერ მომწიფებული არ აქვს. ეს სერიოზული რევოლუციაა.

3. პირველი ასეთი პერიოდი ჯერ კიდევ 3 წლის ასაკში დგება, როცა ბავშვი მშობელსაა მიჯაჭვული და ამავდროულად ცდილობს საკუთარი დამოუკიდებლობის გაცნობიერებას. სწორედ ამ დროს იწყება ცნობილი „სიჯიუტის სტადია“. მომდევნო კრიტიკული პერიოდი სკოლაში შესვლას ემთხვევა – ამ ეტაპზე განსაკუთრებულად ვითარდება ნებელობის პროცესები, როდესაც ბავშვი „უნდასა“ და „მინდას“ შორის არჩევანის გაკეთებას სწავლობს. მესამე კრიტიკული პერიოდი დაახლოებით 11 წლის ასაკში იწყება და 15-17 წლისათვის მთავრდება. ამასთან შედარებით სხვა პერიოდები მშობლისათვის თითქოს ნაკლებად შესამჩნევია, თუმცა იმ დროსაც ექმნებათ შვილებთან პრობლემები.

4. „გარდატეხის პერიოდში“ მოზარდი რადიკალურად იცვლება. ცვლილებები ორი – ფიზიკური და ემოციური – მიმართულებით ვითარდება. ამ პერიოდში მოზარდი ეთიკური დილემის წინაშე დგება, იწყება დამოუკიდებლობისაკენ სწრაფვა, საკუთარი თავისა და სხვა ადამიანების შეცნობის მცდელობა, ღირებულებების გაცნობიერება, დამოკიდებულებების ჩამოყალიბება: „რატომ ასე და არა სხვაგვარად? რატომ ასეთი და არა ისეთი ქცევა?“. ჩნდება ავტორიტეტებისადმი კრიტიკული დამოკიდებულება, რაც იმას ნიშნავს, რომ ბავშვი იბრძვის დამოუკიდებლობისათვის, საკუთარი აზრისა და შეხედულების დაცვისათვის.

5. მშობელმა უნდა შეცვალოს ქცევის სტრატეგია – პირდაპირი მითითება იქნება ეს თუ სტერეოტიპული მიდგომა. მცირეწლოვანი ბავშვები მეტ-ნაკლებად საჭიროებენ ჩარჩოს და ეგუებიან კიდევ მას, მაგრამ „გარდატეხის პერიოდში“ ისინი ვერ იტანენ შეზღუდვებს. აღზრდის მთელი ხელოვნება ისაა, რომ მშობელმა შეძლოს და ეს ჩარჩო შეინარჩუნოს, მაგრამ ნაკლებად საგრძნობი, თითქოს უხილავი გახადოს. მან უნდა იცოდეს, რა ასაკში არის ეფექტიანი კატეგორიული მოთხოვნა, წახალისება-დასჯა თუ დათმობა და რა ასაკში – არა. აღზრდის ამოცანაა მოზარდის მიზნები პლუსებად აქციოს, რათა ბავშვის დამახასიათებელი ნიშან-თვისებები სასარგებლო მიმართულებით წარმართოს: იყოს შეურიგებელი უსამართლობის მიმართ; ემინოდეს იმისა, რაც საშიშია; იყოს კრიტიკული, მაგრამ არ უყურებდეს ყველაფერს ეჭვის თვალით; იცოდეს კითხვის დასმა და ა. შ. ამის მიღწევა კი დიდ ძალისხმევასთანაა დაკავშირებული.

(6) **26. ცხრილში მოცემულ თითოეულ აქტივობას შეუსაბამეთ ერთ-ერთი სასწავლო მიზანი. გაითვალისწინეთ, ჩამოთვლილთაგან სამი მიზანი ზედმეტია.**

აქტივობა	მიზანი
<p>1. მასწავლებელი მოსწავლეებს აჩვენებს ფერად ფანქრებს და ასახელებს ფერებს. შემდეგ წარმოთქვამს ფერების აღმნიშვნელ სიტყვებს, მოსწავლეები კი აჩვენებენ დასახელებული ფერის ფანქრებს.</p>	<p>ა) ანბანური პრინციპის გაგება-გამოყენების უნარის შემოწმება.</p>
<p>2. მასწავლებელი ხმამაღლა კითხულობს დაფაზე დაწერილ სიტყვებს; მოსწავლეები შემოხაზავენ და წარმოთქვამენ მხოლოდ იმ ასოებს, რომლებიც მეორდება ყველა სიტყვაში.</p>	<p>ბ) არგუმენტირებული მსჯელობის უნარის განვითარება.</p>
<p>3. მოსწავლეები ეცნობიან სპორტსმენის ბიოგრაფიას და ტექსტში მოცემული ინფორმაციის მიხედვით ქმნიან ანკეტის ტექსტს.</p>	<p>გ) ახალი ლექსიკური ერთეულების სწავლება.</p>
<p>4. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს გამოხატონ საკუთარი დამოკიდებულება მოთხრობის ერთ-ერთი პერსონაჟის მიმართ და დაიმოწმონ შესაბამისი მონაკვეთები ტექსტიდან.</p>	<p>დ) კონტექსტის მიხედვით სიტყვის მნიშვნელობის ამოცნობა.</p>
<p>5. მოსწავლეებმა უნდა ჩასვან მითითებული სუბიექტი და ობიექტი შესაბამის ბრუნვასა და რიცხვში. მასწავლებელი აძლევს ნიმუშს: <i>მხატვარი / გამოფენა / აწყობენ</i> მხატვრები გამოფენას აწყობენ.</p>	<p>ე) მთავარი და არამთავარი საკითხების გამოჯვანის უნარის განვითარება.</p>
<p>6. მოსწავლეებმა უნდა მონიშნონ ტექსტში სიუჟეტის განვითარების საფეხურები: დასაწყისი, ძირითადი ნაწილი და დასკვნა.</p>	<p>ვ) სტრუქტურული მახასიათებლების გათვალისწინებით ფუნქციური ტექსტის შექმნის უნარის შემოწმება.</p>
	<p>ზ) ტექსტის სტრუქტურული მახასიათებლების ამოცნობის უნარის შემოწმება.</p>
	<p>თ) ფონოლოგიური უნარ-ჩვევების გამომუშავება.</p>
	<p>ი) შესწავლილი ენობრივი საკითხების ცოდნის გააქტიურება.</p>

ამ დავალების პასუხები პასუხების ფურცელზე გადაიტანეთ შემდეგნაირად: 26-ე ნომრის გასწვრივ მოცემულ ცხრილში თითოეული აქტივობის რიგითი ნომრისა და შესაბამისი მიზნის აღმნიშვნელი ასოს გადამკვეთ უჯრედში ჩასვით X ნიშანი.

(1) **27. რომელი წერითი დავალება ამოწმებს მოსწავლის შემოქმედებით უნარ-ჩვევას?**

- ა) მოსწავლეები გეგმის მიხედვით წერენ შესწავლილი ტექსტის მოკლე შინაარსს.
- ბ) მოსწავლეები სიტყვათა მარაგის მიხედვით აღადგენენ ნაკლულ ტექსტს.
- გ) მოსწავლეები ტექსტის შინაარსის მიხედვით დასმულ კითხვებზე წერენ პასუხებს.
- დ) მოსწავლეები შეთავაზებული ილუსტრაციის მიხედვით ქმნიან მხატვრულ ტექსტს.

(1) **28. მასწავლებელმა მოსწავლეებს გაუნაწილა ავტორისა და პერსონაჟების როლები და სთხოვა სათანადო ინტონაციით წაეკითხათ ტექსტი.**

რა არის ამ დავალების ძირითადი მიზანი?

- ა) მოსწავლეები დაეუფლონ გაცნობითი კითხვის სტრატეგიას.
- ბ) მოსწავლეები დაეუფლონ ძიებითი კითხვის სტრატეგიას.
- გ) მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ გამომეტყველებითი კითხვის უნარი.
- დ) მოსწავლეებს გამოუმუშავდეთ სწრაფი კითხვის უნარი.

(1) 29. თქვენი მიზანია მოსწავლეებს აღუპრათ მხატვრული ტექსტის წაკითხვის ინტერესი. ამ მიზნის მისაღწევად ჩამოთვლილი ოთხი აქტივობიდან შეარჩიეთ ერთ-ერთი და დაასაბუთეთ მისი ეფექტიანობა.

- 1) მოსწავლეებელი ტექსტის წაკითხვამდე აცნობს მოსწავლეებს ნაწარმოების ფაბულას.
- 2) მოსწავლეებელი ტექსტის წაკითხვამდე საუბრობს ნაწარმოების ავტორის შესახებ.
- 3) მოსწავლეები ტექსტის წაკითხვამდე განმარტავენ მოსწავლეების მიერ შეთავაზებულ სიტყვებს.
- 4) მოსწავლეები ტექსტის წაკითხვამდე სათაურის მიხედვით გამოთქვამენ ვარაუდებს სიუჟეტის შესახებ.

(2) 30. წაკითხეთ ტექსტი:

კომპიუტერთან მუშაობის დროს გაითვალისწინეთ:

- თვალსა და მონიტორს შორის მანძილი უნდა იყოს 70 სმ!
- არ გამოიყენოთ მაგიდის ლამპა!
- კომპიუტერთან დასხედით გამართულად!
- დროდადრო დახუჭეთ თვალები!
- ნუ დადგამთ კომპიუტერს ფანჯარასთან!

ა) რომელი ენობრივი საკითხის შესასწავლად გამოიყენებთ მოცემულ ტექსტს?

ბ) დაასაბუთეთ, რომ ეს ტექსტი დაგეხმარებათ თქვენ მიერ შერჩეული მიზნის მიღწევაში.

(2) 31. მოსწავლე „ჭ“ ბგერის ნაცვლად წარმოთქვამს „ჩ“-ს, ხოლო „წ“ ბგერის ნაცვლად – „ც“-ს.

ა) დაასახელეთ ამ პრობლემის გამომწვევი მიზეზი.

ბ) აღწერეთ აქტივობა, რომლის მეშვეობითაც დაეხმარებით მოსწავლეს ამ პრობლემის დაძლევაში.

(3) 32. მოსწავლემ დაწერა წინადადება: *ბავშვი წაკითხა წიგნი.*

ა) დაწერეთ, რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ, რომ არ დაუშვას ამ ტიპის შეცდომა.

ბ) აღწერეთ ერთ-ერთი აქტივობა, რომელიც დაეხმარება მას ამ ტიპის შეცდომის დაძლევაში.

გ) დაასაბუთეთ ამ აქტივობის ეფექტიანობა.

---

(2) 33. მოსწავლემ შეადგინა წინადადება: „ჩემს ძაღლს თეთრი ლეკვი აქვს“.

ა) რა უნდა იცოდეს მოსწავლემ, რომ არ დაუშვას ამ ტიპის შეცდომა?

ბ) აღწერეთ აქტივობა, რომლის მეშვეობითაც დაეხმარებით მას ამ პრობლემის დაძლევაში.

---

(2) 34. მოსწავლემ შეადგინა წინადადება: ყველა კმაყოფილი იყვნენ თანაკლასელის წარმატებით.

ა) გაუსწორეთ მოსწავლეს შეცდომა.

ბ) დაწერეთ, რა უნდა იცოდეს მან, რომ არ დაუშვას ამ ტიპის შეცდომა.
